NOVICE

kmetijskih, obertnijskih in narodskih rečí.

Novíce izhajajo v Ljubljani vsak teden dvakrat, namreč v sredo in saboto.

Odgovorni vrednik **Dr. Janez Bleiweis.**

Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., scer 3 fl., za pol leta 2 fl. po pošti, scer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XI. V saboto 19. februaria 1853. *List 15.*

Gospodarske rečí.

Skušnje z rusovskim in belgiškim lanom.

Marsikteri kmetovavec se je že sam prepričal, da se iz obéh teh sort o pervem letu ne pridela le dobro seme, tudi predivo je veliko večí in bolji, kakor po domačem lanu. Vendar opušajo naši kmetovavci rusovski in belgiški lan, ker pravijo, da se že o drugem letu zverženta. Tako gré lanoreja pri nas vedno bolj rakovo pot. Al novejši skušnje očitno kažejo, da rusovski in belgiški lan svojih dobrih lastnost ne zgubita, ako se ž njima le prav ravná. V jeseni se mora njiva pognojiti. Lan za seme se mora bolj redko sejati, in plevél pridno pleti. Za seme namenjeni lan mora popolnoma dozoreti in se na njivi do dobrega posušiti, potem berž derhlati (osmukati) in glavíce na suhem kraju spraviti. Ravno pred setvijo naj se še le mlati, če kmetovavec tega semena potrebuje; bolji pa je, če je seme eno leto staro.

Sploh je dobro lanéno seme večkrat premenovati, to je, iz druzega kraja lanú za seme dobiti. Tudi naš domači lan bi nam dajal lepši in bolji pridelk, ako bi ž njim bolj skerbno ravnali.

Skušnje z gnojno soljó.

Na gradu baronovke Stein-ove v Krzyskovicah blizo Viličke so v ondašnjih solnicah napravljeno gnojno sol *) na ilovnati zemlji pri ozimni pšenici poskusili, ktero so na spomlad raztrosili čez njivo (überstreut). Skušnje so sledeče pokazale: Od 1, 2, pa tudi 3 centov na en oral poljá ni žito nič lepši bilo; še le po 4 centih se je rodovitnost solí razodela, nar lepši pa je pšenica bila na njivi, kjer je na en oral 7 do 8 centov solí raztrošene bilo; kjer pa so raztrosili 9 ali 10 centov solí, je bila pšenica še veliko slabeji, kakor tam, kjer ni nič solí na njivo prišlo. Rodovitnost solí se je pokazala na slami in zernji; pridelk je bil za tretjíno obilniši. Zvedilo se je pa tudi: da premalo solí nič ne koristi, preveč solí pa celò škodje, le prava mera rodovitnost povzdigne. Gospa baronovka bo ponavljala skušnje, da se ta reč bolj natanjko zvé; prav bi bilo, ako bi se gnojna sol tudi drugod poskuševala. Da bi se sol le tudi povsod po eni ceni dobivala!

O prešičji reji.

Prešiči za rejo se pitajo iz začetka prav hitro, ker požrešno jedó vse kar se jim da. Pride pa čas, da se jim ne poljubi ne nar bolji piča, zato zaostanejo v reji. Da se to ne zgodí in da prešiči ostanejo vedno pri dobrem teku, naj se jim dajè vsaki dan po dvé períši osoljenega ovsa, ki se takole napravi: v kakošno posodo, ki derží za 2 dní potrebnega ovsa, naj se dene ovès tako, da na vsako lego ovsa se poštupa nekoliko solí; čez vse pa se vlije enmalo vode. Na to vižo se osolí ovès skozi in skozi, in tak ovès je gotov spodbadek za želodec.

Oglje zboljša meso pitane živine.

Skušnje učé, da meso prešičev, rác in gosí je veliko okusniši, ako se pitani živini nekoliko časa preden se zakolje, med pičo v štupo zmletega oglja dajè.

Od kod slabji usnje?

Bavarski strojarji terdijo, da slabji usnje (schlechteres Leder), kakoršno se sedaj pogostoma dela, ne pride iz tega, da ga strojarji slabeji strojijo, ampak iz tega, da dobrega čresla, to je, dobre hrastove skorje zmanjkuje. Berž ko ne pa so kože same tega krive. Od kar se živina le bolj v hlevu redí in si živinorejci prizadevajo, jo z mehko pičo posebno s krompirjevimi pomijami hitro odebeliti (spitati), je tudi koža bolj mehkužne živine jedro zgubila, da blago ni več tako gosto, močno, terdno, kakor poprej, ko je živina bolj pod milem nebom živela in natori svoji primerniši pičo dobivala.

*) Cent gnojne solí veljá tam 40 krajc.

Svèt soseskam.

Vsaka soseska ima revne, kterim mora nekoliko živeža poskerbeti, brez da bi soseski zatokaj storili — pravi nek kmetijsk časnik — al bi ne bilo prav, da bi taki, ki so še za delo, kamnje poberali z njiv, in pota, kjer je potreba, ž njimi posipali? Za tako delo bi bili tudi otroci in ženske pripravne, in tako bi se ob enem tri dobre rečí opravile: polje bi se zboljšalo, pota bi se popravile in postopanje beračev bi se odpravilo. Kdor pa noče delati, naj tudi ne jé. Če bi se tega vse soseske terdo deržale, bi se sčasoma odpravili lenúhi, kteri zmožni za delo, se raji okoli klatijo, kradejo itd.

Iz nove gojzdne postave

vodila, po kterih gre tarifo gojzdne škode sostavljati, in škodo povračevati.

(Dalje in konec.)

§. 8. Za vsak kvadratni seženj gojzdnega sveta, ki se z narejo novih in z rabo že opušenih potov in stéz, z napravljanjem ders (žlodov, riž itd.), z brezoblastnim odpeljevanjem vode, z narejanjem kopiš itd. škodljivo premeni, se zamore v povračilo tirjati cena

enega kvadratnega sežnja take paše, kakoršno je gojzdni svet pred svojo škodljivo premembo imel. Če se je pa po pravíci bati, da se s tem napravljeni zli nasledki utegnejo naprej razširjati, se mora ti znesek, po večji ali manjši znamenitosti te skerbí, poldrugikrat — ali pa dvakrat plačati.

Ako se stoječe drevesa in drevesno mladje pri takošnih škodljivih premembah gojzdnega sveta ali po tatvinah v zgornjem §. 7. naštetih pokvarijo, naj se to posebej povračuje.

§. 9. Za vsako žival, ki se brez pravíce, ali čez vstanovljeno število, pleme ali starost, ali v zagrajene kraje ali o nedopušenem času v tuje gojzde prižene, se smejo v povračilo sledeči zneski tirjati:

	cena
za konja, mezga ali osla, ki so saj na pol dorasli	8 kubičnih čevljev
če niso na pol dorasli	6 „ „
za eno govedo, ki je saj na pol doraslo	4 „ „
če ni na pol doraslo	3 „ „
za enega kozla ali eno kozo brez razločka	2 „ „
za eno svinjo	1 kubičnega čevlja
za eno ovco	1 „ „
eno kure	četertino „ „

srednjega za derva namenjenega lesa tiste sorte, ktere je največ ali ki je najvažniša v tistem gojzdu, ali pa, če pa gré za pleše ali goline, v bližnjem gojzdu, toda samo takrat, če cena lesa, od kterega je govorjenje, ne znese manj kakor en krajcar za en kubični čevelj same lesne mase. Če bi cena še nižja bila, se sme namesti cene enega kubičnega čevlja en krajcar za odškodnino tirjati.

Ta odškodnina se mora tikrat, če imajo zagrajenci še prav mlado samobsebno zalego ali zarejo, ali če se že tako toliko živine v gojzd na pašo goni, kolikor to gospodarstvo dopuša, ali če je zavoljo lastnosti sveta ali zavoljo vremena, kakor tudi zavoljo skazanega daljšega vživanja ali večkratnega ponavljanja te brezpravične paše poškodovanje huje bilo, po poldrugikrat, in kadar se pridružijo dvé ali več teh obtežav, po dvakrat plačevati.

Zraven teh povračil se pa ne more zahtevati posebno odškodovanje za pokvarjeno mladje in za pokaženo zarejo. Toda tožniku je pripušeno eno ali drugo tirjati.

§. 10. Pri poškodbah, ki v pričujočih odločkih niso po imenu v misel vzete, naj se enojno ali večkratno povračilo cení po tistih pravilih, ki jih naštete enake poškodbe na roko dajejo.

§. 11. Ako so se ukradeni gojzdni pridelki bili lastnikom gojzdov kakor si koli bodi nazaj dali, se zamore samo tisti znesek za povračilo tirjati, kterega je razun dotičnega enojnega zneska plačati.

Zgodovinski pomenki.

LABVRO
EX VOTO SACR. (um)
M. Marceli Fil. Es. M. Vibius Marcellus F. F. *).

Valvasor, die Ehre des Herzogthums Krain. Theil II. p. 257.

Razložil Davorin Terstenjak.

Nepreceuljivi Valvasor navodi v svojih gore imenovanih bukvah predstoječi rimski napis, kteri se na nekem kamnu v stari Hemoni najde.

Na kakošno bogočastje ta spomenik kaže, pravi učeni Muchar *(Röm. Norik. II. Th. pag. 5)*, nemoremo zapopasti. Gotovo Lblančani poznate ti napis, in ne ste še znali, da so se pred bogom Lavurom vaši slovenski predstariši klanjali.

V vaše veselje hočem vam ga raziožiti, in mislim o pravem času, ker lastni vaši sinovi početek staroslovenskega mesta hočejo drugim pripisati. Že visokoučeni Dobrovski *(Slovanka II. p. 173)* je rekel: „Staroslovensko poganstvo je indičkega spočetka. Brez pomoči indičkega bogočastja se slavenska mitologia ne bo nikdar popolnoma razumela“, in *(Slavin. p. 413)* „slavenski bogoslovci morajo imena svojih bogov v Indii iskati“. Ravno tako govorí učeni Šafarik *(Geschichte der slaw. Lit. pag. 11)* in slavni prezgodaj umerli Kollar *(Slava Boh. pag. 227)*: „Cela naša poganska mitologia je indička“. Učeni Hanuš in pred njim že Kollar, je po prispodoblenju indičke in slavenske mitologie jasno dokazal, da je domovína Slavencov bogata India, in oče našega lepega jezika jezik sanskritski. Med Nemci je to spoznal učeni Ritter *(Vorhalle europ. V. G. pag. 200 do 260 in na drugih mestih)* in resnicoljubivi Görres *(Mythentafel der alten Welt in Mythol. der asiat. Völker)*.

V trojici nar višjih indičkih bogov najdemo boga Višnuta. Glavni cilj Višnutov je bil: osrečenje sveta, njega zderžovanje in branjenje proti hudim duhom *(Majer Myth. Lex. — pod člankom »Wišnu«)*. On je bil povsod vajvoda v vojnah bogov, zato ga najdem v sanskritskih pesmah s priimenom „nebeškega bojovnika in viteza“. Zato je vzel na se 10. različnih spremén, ali kakor se v sanskritu velí, Avatar. Četerta njegova avatara je bila Narasinha-avatara spremena v možoleva ali v moškega leva. Imé narasinha je nastalo iz sanskritske besede „nar“ mož, in pa „sinha“ ali brez nosozvuka „siha“ *) lev. V slovenskem jeziku še imamo sanskritsko koreniko v besedi nara-va, kar pomeni „virtus“ od vir, zato „nravni“ moralis, virtute praeditus. Narava v pomenu „priroda“, „natura“ je prenešena oblika. Zato v indičkih verah ga častijo pod podobo leva in pa možoleva. *(Paulin Systema Bram. Dapper in Wiese Indien.)*

Indičkemu Višnutu je v vsem sličen slovenski Radogost **).

V svojih bukvah na začetku tega spisa omenjenih bom dokazal, da so ga norički in panonski Slovenci ravno pod indičkim imenom Wišnu častili. Severnoslavjanski Radegast je imel v mestu Riedegastu svoj tempelj in je bil, kakor iz nemškega kronikarja Ditmara (pag. 70. VI.) besed vidimo, pod podobo Leva časten. Njegove besede se glasijo: „In eadem urbe nil nisi fanum est, et de ligno artificiose compositum, quod pro basibus diversarum sustentatur cornibus bestiarum. Hujus parietes variae Deorum Dearumque imagines minifice insculptæ ut cernentibus videtur, exterius ornant. Inferius autem Dii stant manufacti singulis nominibus insculptis, Galeis atque loricis terrebiliter vestiti, quorum primus Lvarasici dicitur“.

„Lva“ je v slavjanskem jeziku drugi sklon od „Lev“ ali kakor južni Slavjani govorijo in pišejo „Lav“; beseda „raz“ pomeni, mahaj, moč, Druck, zato izraz Ausdruck, tode „Lvarazik“ kaže na velika dela. Tako razterga tudi Višnu *(Rhode II. pag. 141)* kot možolev, iz kterega lap žareči plamen gorí, zlodja in puntara proti bogovom Hirkanja kassa. Iz besed Ditmarovih se vidi (fanum sustentatur cornibus bestiarum), da so podobe bogov bile predstavljene v avatarih. V obotritskih starinah *(Massius de Diis otot. fig. 1. 2. 3.)* so

---

*) Iz gotovega spisa: »Kdo so bili stari Noričani in Panonci, Kelti ali Slovenci?«

*) V českem jeziku še je ostala beseda siha sajha levica antilopa Jungman Slovnik sub voce Sajha.

**) Hanuš, Wissenschaft der sl. Myth. pag. 110.

prvi tri Radegosti z levovimi glavami narisani. Kolikokrat se podoba možoleva ne najde na rimskih kamnih v Panonii in Noriku! Starinoslovci so si terli glave in preiskovali, kaj da pomenijo, zadnjič so morale veljati za Bafomete križnikov!

Taka se godí vsim, kteri ne poznajo ne slavjanskega jezika ne slavjanske mitologie. Pri tej priložnosti rečem: naj nobeden ne gré nad razlaganje rimskih kamnov v Panonii in Noriku, kteri ne pozna dobro jezika sanskritskega in staroslovenskega, mitologie indičke in slavenske; drugači bo še večo zmešarijo napravil, kakor so jo dozdaj ptuji in domači zgodovinoslovci napravili. (Dalje sledí.)

Slovanski popotnik.

* Pridne „Slovenske Novíne“ naznanujejo pod naslovom „slovansko časopištvo v cesarstvu austrianskem“ časnike v različnih narečjih slovanskih, kteri izhajajo iz početka tega leta; imenovani so vredniki in naznanjena cena celoletna. So sledeči:

Horvaški v Zagrebu: „Narodne novine“, vradni časnik; vrednik Dr. L. Gaj; cena po pošti 12 fl. 2) „Daníca“, lepoznansk list (priloga „Nar. Novin“), tečaj 16, vrednik dr. L. Gaj; cena 3 fl. 3) „Neven“ (lepoznansk časnik), tečaj 2., vrednik J. Perkovac; cena 5 fl. 4) „Pravnik (pravoslovin list), tečaj 1., vrednik M. Mrazović; cena 5 fl. 5) „Gospodarske Novine“ (kmetijsko-obertnijski list); tečaj 1., vrednik dr. Rakovec, cena 3 fl.

Dalmatinski: „Glasnik dalmatinski“ (polvradin političin list za Dalmatinsko), tečaj 5., vrednik Ant. Kuzmanić; cena 5 fl.

Slovenski v Ljubljani: 1) „Novíce kmetijskih obertnijskih in narodskih rečí“, tečaj 11. itd. 2) „Zgodnja Danica“ (cerkven list), tečaj 6., vrednika L. Jeran in A. Zamejc; cena 3 fl. — V Celovcu: 3) „Slovenska Bčela“ (lepoznansk list), tečaj 4., vrednik A. Janežić; cena 3 fl. 4) „Šolski prijatel“ (šolsk list), tečaj 2., vrednik A. Einšpieler; cena 2 fl. 12 kr.

Serbski: 1) „Srbski Dnevnik“ v Novem Sadu (političin list), tečaj 2., vrednik dr. D. Medaković; cena 10 fl. 2) „Sedmica“ (list za nauk in zabavo, priloga „Serbs. dnev.“), tečaj 2., vrednik dr. D. Medaković; cena 4 fl. 3) „Srbskyi letopis“ (list znanski in zabavni), izdaja ga Matica Srbska v Budinu v zvezkih pôlnih v osmerki, 2 ali 3 na leto; cena zvezka 40 krajc.

Vsih skupej jugoslavenskih je 13. (Od druzih drugikrat).

Kratkočasnica.

Resničen vremensk prerok.

Vremenski preroki so že tako ob vso véro prišli, da bi jim jez rad k časti pomagal. Čujte moje preroštvo in sodíte: ali se nam smé rêči „pojte rakom žvižgat vsi vremena preroki“!

Ako mesca januarija zmerzne, bo hladno in suho, tudi bo revež tak merzlo pijačo pil, kakor bogatín, akoravno bo pijača različna. Ki nima nikakoršnega sadunošnega verta, si mesca februarja prihrani trud za čisčenje dreves; in ako lanskega vina nema, mu ga ni potrebno pretakati. Mesca marca bode mnogo ljudí umerlo, ki dalje živeti nemorejo. Aprila bo dosto mokrote, posebno ako bo pridno deževalo. Majnika bo vse lepo stalo, ako ne bo napčno. Junija pa bo vse čez in čez zeleno; tudi se bo v jednem dnevu več posušilo, kakor v jeseni v tréh deževnih dnevih. Julija, kader se seno spravlja, bo toliko prahú, da se mušice, ktere bodo na senu sedele, ne bodo mogle viditi. O tem mescu bo ternje jako ojstro, in poterte oknja bodo tudi poterto steklo pokazovale, pobite glave pa javkanje. August bo tak kervoločno gorkoten, da bo černi rak, ako se skuha, celò rudeč postal; vendar bo naj slokejša krava več mleka dala, kakor naj bolj pitan vol. O tem letu bo vse silje (žito) temu, ki ga nema, predrago; ki ga pa ima, preniske cene. Vino bo o tem letu narboljši tisto, ktero je brez vode. Povsod, kjer ljudje kruha ne jedó, bo žito nižje cene. Tudi bo v tem letu cvetje pred viditi, kakor sad, in bo marsiktero rumeno jabelko červiv o. Skoz celo leto bo grom veči hrup delal, kakor strela. F. J.

— Neki kmet pri svojemu sosedu hudo bolan leží, ker pa nima celò nič zaupanja do „arcnij“, noče nobenega zdravnika. Na zadnje mu vendar enega posilijo. Zdravnik pride: „Oče, ste bolni?“ — „Zdrav javalne, scer bi ne bili po vas poslali“ — zagodernja nejevoljno kmet, ki po takem vprašanju še manj verjame, da mu kakšna „arcnija“ pomagati zamore. „Ste morebiti pregnani, oče?“ zastavi zdravnik drugo vprašanje. „Kdo zlomka vam je pa to povedal?“ začudivši se reče kmet, kterega je malopridni zét kmalo, ko je k hiši prišel, pregnal, kar pa razun sosedu ni bilo nikomur znano; tudi zdravnik vprašaje „ali ste pregnani“ ni tega mislil, ampak le menil: ali se ni kmet pri delu pregnal. Naš bolnik pa, ki je po tistem vprašanju menil, da zdravnik vse skrivnosti vé, mu podá prijazno roko rekoč: „Ja, Vi ste mož; takemu zdravniku plačam rad vsakbart petíco! M. J.

Novičar iz slovenskih krajev.

Od Savinske doline. Blizo vasí gornje Grušovle, 2 uri od Celja, poleg velike ceste, ki u Ljubljano pelje, so ljudjé mesca januaria na staro zidovje zadeli, ktero, pred globoko pod perstjo zasuto, pri oranju se je odkrilo. Na neki njivi namreč se je majhna višava prostirala, ktera od starodavnih časov sèm je s ternjem in pustim robidjem obrašena bila. Te višave se je plug vedno ogibal. Ko pa pred nekim časam to ternje izrujejo, ter globokeji kopljejo, zadenejo pod zemljo na skerbno obdelano kamnje in mnogo opék, kterim je bilo LEG. II. ITAL. vtisnjeno. Na dalje so najdli širok tlak iz majhnih belih, modrih in černih kamničkov sostavljen (Mosaikboden), blizo 16 štirjaških čevljev velik, razbite posode, človeške kostí, orodje iz brona in železa, in mnogo raznih penezov. Nekaj teh najdenih rečí se je, žali bog! že potrosilo in zavleklo, važniši rečí so pa vendar u pravih krajih shranjene. Menijo zvedeni možje, da na tistim mestu je morebiti velika rimska pristava in grobnica neke rimske rodovine bila, ali pa postaja ali naselbina vojaška.

Odkritev tega zidovja je sila važna reč, torej bodo prihodnjič to okolico natanjčniši preiskovali, ker lepo Posavinje u svojim naročju bi utegnilo še marsikaj znamenitiga iz starih časov hraniti *). J. Š.

Iz Krajnja. Naš most čez Kokro proti Hujam, ki je sedaj cesarski postal, se bo nov napravil in za seženj vzdignul; pretekli pondeljk sta gosp. Fr. Majer in Jalen po dražbi prevzela napravo novega mosta.

Iz Ljubljane. Natoroznanstvo, naj že je poznanje

*) Ker sèm ter tjè po deželi še marsikaj pod zemljo leží, kar bi utegnilo za domačo zgodovino in znanstvo starih narodov jako znamenito biti, se kmetje in posestniki sploh, ki pri oranju ali kopanju zemljiš na staro zidovje, na kipe, štare peneze itd. naleté, prijazno opominjajo ter lepo poprosijo, naj take rečí koj dotični okrajni vradníi ali družtvu zgodovinskimu naznanijo. Letó jim bode vse povernílo in poplačalo, in še več bodo dobíli za take starine, kakor če bi jih pokončali ali sami porabili, ali pa nevednim ljudém za male dnarje poprodali. Pis.

zemeljskih in nadzemeljskih stvarí ali natornih prikazkov, je saj nekoliko potrebno vsacemu omikanemu človeku. Hvale vredno je tedaj početje, da se bo vprihodnje tudi v Ljubljani vsako nedeljo od 11. do 12. ure dopoldne v sobi 8. gimnazialnega klasa po domače razlagalo naravoslovje (fizika), kakor je nekdaj gosp. prof. Šulc razlagal zvezdoslovje. Začel bo vèrli gosp. prof. Pavšić prihodnjo nedeljo prostoljudno razlaganje fizike; marsiktero reč bo tudi razjasnil po skusbah. Nadjati se smémo po tem začetku, da se bojo spolnile že večletne želje: da tudi lepi zakladi našega muzeja se bojo odperli enakemu namenu iz naravopisja, in naša nada je sedaj toliko veči, ker ima muzej izverstnega moža za to, in gosp. gimnazialni vodja iskreno podpira tako početje. Poslušateljev iz omikanih stanov gotovo manjkalo ne bode. Želeli bi, da bi se popularno naravoslovje in naravopisje razlagalo tudi v slovenskem jeziku, in tako tudi radovedni množici, ki nemškega ne ume, priložnost naklonila, razjasniti si svoje zaúmene v naravoslovskih rečéh. — Gosp. dr. Tušar, gimnazialni učenik v Ljubljani, gré za učenika v zgornji gimnazi v Požun (Pressburg); na njegovo mesto pa nek ne pride nov učenik, ampak njegovo učiteljstvo se bo razdelilo med nazoče gosp. učenike. — Gosp. Jožef Klemenčič, sedaj Zatičinski kaplan, je izvoljen za druzega kateheta Ljublj. ljudskih šol. — Gosp. Vončína, ki se pripravlja za dohtarstvo bogoslovja na Dunaji pride za učenika cerkvenih zgodb in pravíc v Ljubljano. — Skoro vsak dan marširajo vojaki skoz Ljubljano na Horvaško.

Novičar iz mnogih krajev.

Cesarski patent od 10. t. m. odveže po tem ko je podložtvo zemljiš jenjalo, nekdanje grajšine poroštva za poprejšno upravljanje sodnijštva, in veleva, da se imajo v gosposkine bukve pod imenom „oktava“ zavoljo tega vpisane terjatve nekdanjih podložnih izbrisati. — C. k. ministerstvo je ukazalo, da prestopki tiste prepovedi, po kteri se nima nihče brez predpisanega političnega dovoljenja ne domá ne na ptujem ženiti, se imajo kakor drugi prestopki kakošnega političnega ukaza kaznovati. — C. k. ministerstvo denarstva je razglasilo, da konec mesca januara je bilo za 153 mil. in 165.054 fl. papirnega deržavnega denara med ljudstvom, tedaj za 2 mil. 623.004 fl. manj kot poprejšni mesec. — C. k. ministerstvo nauka je nov predpis za oglede ljudskih šol razglasilo, po kterim imajo ogledi v svojem kraju si prizadevati, da za šolo pripravna mladína v šolo hodi in se lepo obnaša, da učitelji svojo dolžnost spolnujejo, pa tudi gotovo svojo plačo dobivajo, da so šolske poslopja in orodja v dobrem stanu itd. — Ravno to ministerstvo je tudi vodjem poglavnih ljudskih šol željo razodelo: naj bi se sčasoma le celoletne preskušnje konec leta vpeljale. — Misionarstvo gosp. vikara Knobleher-ja v Afriki bo dobivalo od vladajočega kneza Lichtenstein-a vsako leto 2000 fl. za odkupovanje in keršansko izrejo sužniških otrok; ta milodar je bil namenjen poprej redu Trinitarjev; ker pa tega reda več ní, ga bo dobivalo Afrikansko misionarstvo. — Na Laškem je povsod vse pokojno; v Milani je vse tiho kot v grobu; ob desetih zvečer morajo vse gostivnice in kavarnice zaperte biti. Preiskava poskušene vstaje na pustni dan očitno razodeva, da je tista poskušnja od zunaj prišla, zlasti od Švajcarske straní, kamor se je glavár laške propagande Mazzini iz Londona podal, vžgat plamen po celem Laškem; v ti namen je razposlal proglas k vstaji, in ž njim vred tudi enega Košut. Mestni odbor Milaneški in Beneški sta poklonila maršalu Radecki-tu pismo, v kterem naznanujeta vdanost cesarju in nejevoljo o hudodelnem početju. Benečanom, ki se celò nič niso vdeležili vstaje, je Radecki obljubil, da jih pride svitli cesar kmalo obiskat, ki je 550 cekinov iz svoje lastne kase poslal vojakom, ki ranjeni ležé v bolnišnicah Milaneških, z ukazom, naj se manj ranjenim podelí po 5, hujši ranjenim pa po 10 cekinov. Straža na Švajcarski meji se je še pomnožila. — Iz Černogore pravijo nar novejši novice od 13. t. m. v časniku „Oss. dalm.“, da se Turki in Černogorci spet na vojsko pripravljajo; Omer paša je serdit razglas izdal na Beloplaviče in se s svojo armado pomaknul do Kokotov; to scer še ne pomeni veliko, al vojska žuga vedno hujši biti; Černogorci z ozirom na svoje požgane oltare, umorjene otroke in starčke in posiljene žene se hočejo bojevati kot levi in raji vsi popadati kot živi v pest turškega mušira priti, ki jim je zažugal, vse pokončati. Knez Danílo se je v Zevo, Juri Petrovič pa v nahijo Rěčko podal; Černogorci hrepené po vojski. Turški armadi pomanjkuje živeža in ima veliko bolnih; tudi kónj je že veliko po gladu pocepalo; Černogorci imajo še vsega dovelj. Austrianska vlada ravná soglasno z rusko; angleška in francoska poročnika v Carigradu pa nek govorita v prid Turkom. Al je res al ne, se bo ob kratkem pokazalo. — Napoleon je v svojem govoru, s kterim je postavodajavni zbor začel, rekel: da njegova vlada je dolžna skerbeti za dobro gospodarstvo Francoskega, in pomiriti Europo; armado bo pomanjšal za 20.000 mož; kar se bo po poslednjem razglasu ministra vojniškega res zgodilo.

Klepec.

(Dalje.)

Ko jo zagleda turski aga,
Od čuda mu zastane noga,
Oterpne mu pogum kipeči.
Al hitro se mu serce vpali.
Od radosti zavriska glasno,
Da se kameni grad potrese,
Po plenu steza roko derzno.
Al ostro deva ga pogleda,
Ki ji nevarnost strah prežene,
Vsa sila se v očéh zjedini,
Nezmerna moč nedolžne duše,
Ko boginja stoji pred agom.
Pa le za hip pogasi ogenj.
Odloga malo ji dovoli,
Le noč dovoli ji odloga;
Al ko napoči jutri zarja,
Naj ji oklepe sila stare,
Ako pokorne se ne skaže.

Zapretiv to letí k tovaršem,
Kí so za polne mize sedli,
Snubačem krite imenitnim.
»Tovarši, bratje moji dragi!«
Zakliče med hrumečo trumo,
»Zdaj je veselja čas dozorel,
»Ko solnce naša sreča sije,
»Zdaj se gostujte, píjte, jejte,
»Kar ima grad na mize dejte;
»Ne bojte sodov se načeti,
»Čeravno prerok ostri brani.
»Ta noč naj se od druge vsake,
»Od vsacega ta god razloči.
»Ne zmage samo, tudi svatbo
»Obhajamo nocoj veselo,
»Zakaj ko se napoči zarja
»Nevesto si zaročil bodem,
»Kakoršne nima carski harem.
»Zdaj se radujmo po junaški,
»Al jutri zberte grajsko blago,
»I ko se zopet noč razgerne
»Se vzdignemo v domačo zemljo
»Z bogatim plenom obloženi«.
To reče, ter se k njim usede,
Gromeče ga pozdravi družba.

(Dalje sledí).

Natiskar in založnik *Jožef Blaznik v Ljubljani.*